

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka Din 1.50 • Polletna naročnina Din 15.—
Celoletna naročnina Din 30.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: M. Poštuvan
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čeč)

Ljubljana, 29. okt. 1936

Leto III — Številka 5

Fronta Moskve

V prvih dveh razmišljanjih, ki ju je Straža namenila ljudski fronti, smo jasno ugotovili, da je ljudska fronta le milejša in spretnejša oblika ali bolje rečeno maska komunizma, ki skuša s privlačnimi gesli pritegniti v svoje območje čim več ljudi, da bi pozneje po njihovih hrbitih zlezal na oblast. Ljudske fronte zato ne moremo motriti po njenih priveskih, temveč po njenem jedru in jo moramo v celoti odkloniti.

Načelno katoliško stališče

Moč in rast boljševizma — jedra ter prvega in zadnjega vzroka ljudskih front — je v tem, da je več kot politični in socialni program: on je svetovni nazor in ta je načelno protiverski, ne samo brezverski. Komunizem je načrt, ki hoče zavestno zavladati brez Boga, brez priznavanja kakršnih koli višjih, absolutnih vezi, bodisi verskih ali moralnih. Agresivna nevera je njegova bistvena poteza. Podlaga vsemu marksizmu in komunizmu je dialektični materializem. Brez dialektičnega materializma je komunizem naravnost nemogoč. Dialektika je komunizmu orožje za spoznavanje konkretnih nalog in konkretne strukture vseh zgodovinsko-družabnih odnošajev. Dialektični materializem je od boljševiške družbe postavljen kot nek skrivnostni mit, ki naj stopi na mesto izpodrinjene vere. Iz vseh komunističnih naukov kipi prepričanje, vera, da je edini cilj vsega človeškega bistva in človeštva v tostranski organizaciji človeške družbe in da človek lahko sam sebi popolnoma zadošča. Vsaka vera v Boga je zanikanje tega cilja. Oba nazora sta absolutna in zato drug drugega popolnoma izključujeta. Iz tega jasno sledi, da je dosledni komunizem z vsako vero že v naprej načelno nezdržljiv.

Zgraditev novega družabnega reda je možna le na načelih tega ali onega svetovnega nazora. Bodoča družba bo zgrajena ali na temeljih dialektičnega materializma ali pa na krščanskih osnovah. Komunisti hočejo ustanoviti svojo absolutno oblast na temeljih brezbožnega materializma in s pomočjo napihnjene človeškega razuma, mi hočemo krščansko družbo. Oni hočejo doseči svoj cilj z nasiljem, krvjo in dimom, mi zakonitim potom. Od dne do dne lahko vedno jasneje opazamo, kaj se godi pod vladami ljudskih front, ki hodijo v Moskvo po nasvete. Dan za dnem odpravljajo Boga iz zakonov, ga ne priznavajo v javnem življenju, trgajo ga iz človeških src, celo nedolžni otroci ga morajo preklinjati. Javno bogokletstvo in bogoskrunstvo imajo ponekod organizirano bolj kot katoličani javno češčenje!

Če naj pridemo od navedenih dejstev na logične zaključke, potem moramo ponoviti to, kar smo že lani ugotovili za našo univerzo: med dvema tako skrajnima, diametralno nasprotnima nazoroma o človeku in življenju kot sta katolicizem in komunizem, ni skupnega merila, ni skupne taktike, ni terena za odkrito sodelovanje, ni skupne fronte! Sodelovati z nasprotnikom, ki komaj čaka, da nas požre,

Tvojim vernim se življenje spremeni, ne pa uniči

Le malokdo more danes imeti vsaj kolikor-toliko točen pregled čez vse pomembne in nepomembne tokove duhovnega življenja v vseh odtentkih, ki so mnogokrat različni pri narodih in celo pri posameznikih. Toda ena ločilnica je, ki ostaja v vseh vedno jasno izražena: priznanje ali zanikanje vere v posmrtno življenje duše.

Zgodovinski razvoj v javnosti prevladujočega mišljenja v Evropi je zašel v surovi materializem. Vse je snov, gmota, in nič ni, kar bi ne bilo snov. Vse to, kar še po tradiciji imenujemo duha in dušo, je le javljanje snovnega presnavljanja. Človekova »duša« je samo skuppek vseh doživljajev, ki jih posameznik ima. Ob rojstvu se pojavi in ob smrti izgine. »Duša« premine, snov pa je večna.

Kakšen je torej namen človekovega življenja? Radovedni neumnež, čemu sprašuješ? Tudi žival živi, pa ne sprašuje, čemu. In človek je le višje razvita žival. Uredi si življenje na zemlji, kolikor si pač moreš ugodno brez vseh moralnih tenkovestnosti!

Kdor se je predal temu najpogubnejšemu nauku, si pač skuša svoje življenje z vsemi dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi izboljšati in napraviti udobno do skrajne meje. Če pa se mu računi ne ujemajo z dejanskimi razmerami, ali če ga življenje nekoliko bolj trdo

prime, si požene kroglo v glavo ali se obesi. Saj je večna le snov, »duša« pa mine. In odgovora za svoje dejanje ne bo treba dajati. Čemu bi garal in trpel, če je smrt odrešitev?

Materializem in brezboštvo v vseh različnih, med seboj si često nasprotnih idejnih tokovih (komunizem, poganski nacionalizem in tramasonstvo), rušita osnove, ki jih za urejeno življenje potrebuje posameznik in družba. Sad njune setve je eden in edini: obup!

Na srečo se ta uničujoči vpliv materializma ni mogel v odločujoči meri povsod uveljaviti. Toda od časa do časa se priplazi že celo na pokopališča, ki so bila sveta še mogočnemu rimskemu imperiju. Lepi grobovi s plakajočimi ženami večkrat naravnost umetniške vrednosti pričajo pojemajočo vero nekaterih našega rodu. Znamenja križa, poroka vstajenja, na takih grobovih ne zaslediš nikjer.

Kljub napredujočemu valu materializma pa katoličani vztrajamo na priznanju posmrtnega življenja z vsemi posledicami, ki jih ima to priznanje za naše vsakdanje življenje. Zavedamo se, da bomo dajali račun od svojega skrbništva, zato pa bomo oskrbovali tako, da si zaradi grehov proti pravici ne bomo nakopali jeze Pravičnega. In ob grobovih svojih rajnih ne bomo obupavali kakor oni, ki upanja na

Na tisto tiho domovanje ...

vstajenje nimajo. Vernim se namreč življenje spremeni, ne pa uniči. Počili si bodo od svojih naporov, ker njih dela gredo za njimi, da sprejmejo plačilo za vse krivice in trpljenje pozemskega življenja. Vera v vstajenje in posmrtno življenje sicer zresni naše pojmovanje življenja, ker vemo, da nam ne bodo sledila samo dobra, ampak tudi vsa slaba dela, toda ustvarja tudi edino trdno podlago za pravični družabni red in za vkljub težavam vedro življenje vernika. Tako nam postane še smrt, ki se tres pred njo človeška narava, znanilka božja, prehod v novo in popolno življenje.

In ob dnevih, ki jih Cerkev posveča svojim rajnim, se dviga tudi naša molitev k Bogu, da iz smrti pridejo v življenje.

Naše poklicno delo

Dasi obsega zanimanje povprečnega človeka več panog kulturnega udejstvovanja, je vendar pretežno del življenjskega dela posameznika osredotočen na delo v poklicu.

Poklicno delo, za katero se posameznik odloči ali iz veselja in prirojene nagnjenosti do njega ali pa včasih tudi pod silo razmer, ga napravi za koristnega člana družbe. S svojim delom koristi družbi bodisi da proizvaja nove dobrine ali sodeluje pri razdelitvi dobrin, bodisi da upravlja funkcije, ki so potrebne za delovanje družabnega organizma. In prav s tem delom dobiva svoje mesto v družbi in pa sredstev za življenje.

Napačna in zgrešena miselnost individualizma, ki smo se ji vdali tudi katoličani, je povzročila, da smo začeli gledati v poklicno delo zgolj tehnične narave ali vsaj tako, ki je

odtegnjeno iz območja veljavnosti nraavnih norm. Sčasoma nam je postalo samo po sebi razumljivo, da se naš trgovec v ničemer ne razlikuje od židovskega, da gostilničar opravičen prodaja krščeno vino kot naravno, da zdravnik uporablja v svojem poklicu sredstva, ki so po kat. moraliki nedovoljena, da jurist uporablja pozitivne državne zakone proti Cerкви, čeprav so proti osnovnim naravno pravnim določilom in torej nični itd. Vera nam je postala de facto zasebna stvar vsaj v tem smislu, da v našem poklicnem delu ne prihaja do izraza, dasi načelo samo odklanjamo in morda še v preostalem javnem udejstvovanju (n. pr. v prosveti) več ali manj svoj katoliški svetovni nazor uveljavljamo.

Današnja doba katolicizma je doba KA. Pokristjaniti hočemo posameznika in družbo.

Kaj vse Slovenci nismo

(Prosto po »Katoliškem tjedniku«.)

Turki nismo. Samo Turki so tako nazadnjaški, da prepovedujejo učiteljicam in profesorice mazanje lic, barvanje ustnic in manikiranje nohtov — in to po strogih predpisih: prvi kršitvi sledi opomin, drugi premestitev v »rovatarske Atene«, tretji kršitvi pa odpust iz službe. Vsi protesti nič ne pomagajo. Ta trmoglavci Kemal se je zagrizel in ne popusti več. Prav nič ga ne boli srce, ko mlade profesorice jecljajo skozi solze, kako so zapostavljene v primeri s svojimi zapadnimi tovarišicami. Res, Azija je bila proti ženam vedno trdosrčna.

Toda naj poskusi kdo pri nas kaj takega! Prosvetni minister, ki bi izdal tako naredbo, zleti drugi dan s svojega stolčka. Pri nas je prva pedagoška krepost, da je učiteljica namazana kakor šolska tabla, ki jo pobrišeš z mokro gobo. Gimnazijke in učiteljice se ne smejo mazati, toda učiteljice — o, brez nadaljnega! Saj so vendar kolikor toliko boljše in mnogo bolj približane »konkretnemu življenjskemu vzgojnemu idealu«!

Tudi pri nas bi utegnili priti do Kemalovih protikomunističnih reform, če bi povsod prišli klerikalci in puritanci do oblasti. Zato so učiteljice pri vsakih volitvah agitirale proti njim. Včasih uradno, danes pa iz »lastnega prepričanja«.

Tudi Kitajci nismo, kje neki! Če stopi na Kitajskem dekoltirana žena na ulico, planejo policisti nad njo kot nad divjo zver, jo odpelejo v zapor in — o sramota! — potem jih ji odštejejo pet in dvajset!

Pri nas — ej, pri nas! Kolikor bolj se je žena razgalila, toliko globlje se ji vse klanja. Takoj postane »odlična dama«. Ko pogledaš na koncertu ali v gledališču takole z dijaškega stojišča, boš strmela nad damami pred seboj: vse do pasu ne vidiš na njih niti ene krpe blaga!

Hvala Bogu, tudi Japonci nismo. Pri njih, to se vidi na prvi pogled, vlada sirova soldateska, brez vsakega smisla za estetiko, poezijo, ljubezen in kar je podobnih stvari. Prosim vas, tam uničujete filme, če se v njih zvezdniki in zvezdnice poljubljajo! In knjige, v katerih je le nekoliko nuditete ali vesele pornografije, take knjige enostavno sežgo, vam pravim, sežgo na grmadi! To je nekaj neverjetnega! Pri njih mora biti vse kakor v katekizmu. Prava cenzorska diktatura!

Toda nič strahu! Se smo mi tukaj, še stojijo borci na braniku zapadne kulture! Pri nas sploh ne gledamo filmov, ki niso prepovedani mladini pod 16 leti. Tudi roman ni kaj prida, če ni na indeksu in če ga farji niso razglasili za ogabnega in nemoralnega. Tudi časopisi ne morejo izhajati brez novic, ki poganjajo sramežljivim ženskam kri v lica. Ali bi bila »Jutro« in »Narod« tako priljubljena brez svojih

Pri tem pa ne smemo pozabiti na posameznika takrat, kadar izvršuje svoj poklic. Res je sicer, da so v vsakem poklicu opravila, ki so povsem tehničnega značaja in ki jih katoličan enako opravlja kot nekatoličan, toda prav tako je res, da ga ni poklica, kjer bi svetovni nazor ne prišel v tem ali onem poklicnem opravilu odločilno do izraza. Pomislimo samo na vprašanje splava, ki ga je sprožil zdravniški kongres.

Da pa bomo ta svoj namen dosegli, bomo morali tudi svoje društveno življenje prilagoditi novim razmeram in novim potrebam. Vsak čas potrebuje svoj tip organizacij. Kakor so bila nekoč primerna društva z družabno nalogo, tako je danes, ko stojimo v prehodni dobi v poklicnostanovski družabni red, primerna oblika kulturno-stanovske organizacije, ki bo vprašanja svojega poklica reševala po svojem katoliškem svetovnem nazoru. Do tega spoznanja je prišel kongres Pax Romano in zapadni katoliški narodi že imajo takšne organizacije, ki zelo uspešno in plodonosno delujejo. In mislimo, da nastopa tudi pri nas čas, ko bomo svoje delo usmerili v tem pravcu.

podlistkov, brez družinskih tragedij in podobnega blaga?!

No, tudi Španci nismo. Namreč v slabem smislu besede ne. V »dobrem smislu« — o, to žel! Tudi pri nas smo navdušeni za moskovsko novo stvarnost in za »ljudsko fronto«. Mnogo naših najnaprednejših inteligentov sanja vsako noč, kako bi bilo lepo, ko bi mogli tudi pri nas razgnati ostanke reakcije z dinamitom. Potem bi še poklali četico duhovnikov, polovili par tisoč klerikalov in jih žigosali po telesu s srpom in kladivom, da bi vedele, čigave so in komu služijo. Takoj danes bi našli pri nas izobražence, ki se niti malo ne bi sramovali Larga Caballera.

Toda zdaj ne mislimo na to. Oni dan so pisali časopisi nekaj zanimivega. Odkar je na Španskem demokracija in republika, ni nobene klerikalne reakcije ali papeškega konkordata več. Zdaj lahko ločiš svoj zakon kakor bi trenil. Toda v treh letih so našli na Španskem 356 ločitev zakona; naši bratje v Belgradu so

jih imeli v tem času več! In ta je šele lepa: v 20 španskih okrožjih sploh ni bilo nobene ločitve! Samomorov je bilo v celi Španiji šest, pri čemer nam zmanjkuje besed od začudenja.

To so ti zabiti tile Španjolci! Niti zdaj v času svobode ne narašča število samomorov in razporok.

Toda mi, prijatelj, smo vedno ljubili svobodo. Pri prestopih v druge vere iz najboljšega prepričanja, pri katerih morda slučajno in v skladu s tem prepričanjem poiščemo drugo boljšo polovico, se najdejo zlobni jeziki, ki to oklevetajo s koruznišvom. Pravijo celo, da bo novi ODZ prihranil prestope iz »globokega prepričanja«, ker bo znatno olajšal razporoko. V Zagrebu menjajo svoje žene kakor dežnike, v Ljubljani menjamo najprej vero, potem ženo.

Kaj hočeš — svobodoljubljen narod! O zlata, o sladka svoboda! In kultura nas greje od vseh strani: z zapada psihoanaliza, z vzhoda hameri.

Ne, nismo Španci, sam Bog nas varuj! Naša mladina ne gre v boj proti Moskvi s klicem: Živel Kristus Kralj! Mi smo visoko kulturni, napredni, demokratični. Pri nas ni papeške inkvizicije. Zivela svoboda!

Protikomunistična fronta je nuja

Skoraj čez noč, brez vidnejšega prehoda se je spremenilo lice našega javnega življenja. Vajeni čitalniško-debatnih rokavičnih prask s poslednjimi liberalci stoje katoličani v areni javnega življenja pred vse drugačnim »partnerjem«. Nič več se spremenjeni sovražnik ne zadovoljuje s plehko farško gonjo malomeščanskega liberalizma. Tudi slovenski ljudskofrontaš (pa naj bo formalno še privesek kake tradicionalne liberalne združbe, ali pa že član prve legije kanalskih oddelkov KPJ), ima že obširen nov protikrščanski leksikon, izdelan sistem dejansko preizkušene razkrojevalne tehnike, poleg tega pa sveže vzglede iz SSSR, Španije ali od kod drugod. Ne rentati več samo po oštarijah, on organizira trojke, kurirsko pošto, prede kanalsko mrežo, pripravila skrita orožna skladišča, obvlada mimo starih socialpatriotskih strokovnih organizacij industrijo, ki ji na mig centrale ustavi stroje, zasede tovarne, izziva kri, terorizira okoliše, grozi z napadi, sika pa tako, da ena ljudskofrontaška psovka presega ves obrabljeni farškogonjski slovar. Pojdite na teren, pa boste morda kaj doživeli — če vam za pečjo ne zvene dovolj resno te besede.

Mi pa vemo, da je komunizem na delu povsod, kjer je kak kos tovarne, kaj podobnega šoli ali sokolskemu domu, kjerkoli stoji kak napreden liberalci — povsod, razen tam, kjer brani zemljo zaveden in odločen, za novi čas izšolan katoličan. Vsenaokoli pa se že vsiljuje komunistični vpliv, in bo prej ali slej vpostavljen tudi formalna zveza s komunističnim kanalskim omrežjem. Vemo, da je komunizem v slovenski legalni publicistiki, da je med učitelji, da je v profesorskem zboru na slednji gimnaziji. Le naivni ljudje še ne znajo brati med vrstami, le ljudje večerajnjega datuma še ne znajo dešifrirati liberalnih fraz.

Komunizem je tu, kot je prodril v sanjavo Rusijo, tradicionalno katoliško Španijo, razumsko Francijo. S komunizmom ne opraviš z razumom, razlogi, dokazi. Zato ker ima svojo človeka oklepajočo silo, ki vre ne samo iz ekonomskih osnov, ampak tudi iz onega demonstva, ki se je Bogu uprlo. Ste že kdaj videli komunista v ekstazi njegovega satanizma? To morate doživeti, pa boste vse razumeli. Tudi nujnost protikomunistične fronte.

Rekli smo, pa ponavljamo zopet: samo ena je pot, po kateri more priti Evropa do zmage nad komunizmom: Ustvaritev novih naravnih socialnih odnosov, preureditev obstoječega lastninskega reda; pa ne iz kake konkurence do komunističnega socialnega gospodarkega programa, ker tega komunista kot zako-

nodajalec in oblastnik sploh ne pozna; temveč zato, da se bo zrušilo slednje psihološko opravičenje komunistične akcije. V gospodarsko in socialno urejeni državi smeš in moraš komunizem uničiti, ga iztisniti kot tvor s telesa. Zatiranje komunizma v državi, ki se za socialne krivice ne briga, ali pa jih celo sama povzroča, pa je brezkončen perpetuum mobile; psihološki zakoni učinkujejo močnejše kot državni. Zato mora biti protikomunistična akcija vzporedno s socialno obnovitveno in obratno; psihološka zakonitost bo to vzporednost prav tako podpirala kot v reakcionarni državi podpira komunizem. Nihče, razen komunista samega, ne bo videl v vzporednem pometanju komunizma kako »zatiranje demokracije« in podobno. Vsi bodo razumeli, da gre za nujno potrebno rešilno operacijo na človeškem organizmu.

Komunizem je vedno isti, vedno je dinamit, ki je že po svojem bistvu namenjen samo za razkroj. Toda različne okoliščine različno vplivajo na vrednotenje komunizma. Zato je dolžnost usmerjevalcev življenja, da ustvarijo zdrave okoliščine, urejene socialne in gospodarske razmere. To je prva protikomunistična naloga države. Krščanska protikomunistična fronta se bori predvsem v svetu idej. Ne more pa krščanstvo neposredno niti ustvariti zdravih socialnih in gospodarskih pogojev, niti iz družbe dejansko izločiti komunističnih struponoscev. Idejna protikomunistična fronta krščanstva je le preventivna zaščitna sila, ki lahko človeka s svojo idejno nadmočjo zaseže in ga z vero in duševnim zdravjem varuje pred infekcijo. Seveda, če je pa ustroj javnega življenja tak, da krščanstvo nima prostote poti v vsa, posebno v mladinski okolja, potem bo mnogo mladih ljudi prej omreženih, kot jim pride pomoč. Kar pa je v mladih dneh inficirano — to neizpodbitno dokazuje izkušnja — je do dobe zrelosti nedostopno.

Poleg krščanstva ima država v protikomunistični akciji važno praktično nalogo. Cerkev gleda preko totranskih meja in vidi v tej gigantski borbi med dvema duhovnima silama — strašen boj za duše. Država pa ima pod seboj zemljo in na njej ljudi ter bi morala pravočasno v komunizmu spoznati strup za ljudi in dinamit za zemljo.

Cerkev svojo idejno-duhovno dolžnost do duš — vrši.

Država naj ne pozabi na svojo dejansko dolžnost do ljudi.

Protikomunistična fronta države je nuja.

Poglavja iz zgodovine nafte

Dolgo se je razlivala brez haska po površini zemlje tekočina, ki ji pravimo nafta in ki je danes osrednja točka vsega velikopoteznega političnega udejstvovanja v mednarodni in notranji politiki državnih kolosov in držav.

Prvi so nafto izkoriščali Kitajci. Pred več kot 2000 leti so že imeli vrtalne stroje. Iskali so sol, našli so pa nafto, ki so jo uporabljali kot gorivo. Nekaj stoletij nato dobimo prvega petrolejskega magnata na otoku Apšeronu, kana iz Bakuja. Izumil je petrolejsko svetilko in na primitiven način je znal destilirati nafto. L. 1805 so Baku zavzeli Rusi. Na nafto ni nihče več mislil. Novo imenovani upravnik (Baku je bil kazensko mesto!) je skušal najti zopet milost v carjevih očeh. Poslal je poročila o cestah in zemlji itd. in dosegel, da je bila poslana l. 1808 posebna komisija učenjakov iz Petrograda. Ta je po skrbnem in vestnem več tednov trajajočem preiskovanju ugotovila: »Nafta je popolnoma nekoristna izločina zemlje. Po naravi je lepljiva in smrdi. Nafta se nikakor ne da uporabiti. V najboljšem primeru bi morda lahko mazali z njo strahovito skripajoča kolosa vozov, ki jih imajo domačini.«

In vendar se je že l. 68 pr. Kr. Samosata rešila rimskega brodovja in legij z nafto. Lukulov poraz je bila prva vojna zmaga skrivnostne zemeljske tekočine.

Pa so še minila stoletja, preden so odkrili pomen in korist nafte. Šele 19. stoletje je iz poprej zaničevane tekočine, ki so jo prebivalci kleli, ker jim je uničevala rodno zemljo, napravilo velesilo in osrednji živec imperijev. Leta 1914 še stoji v znamenju premoega kot velike gonilne sile proizvajalnih in prometnih sredstev, a veliki dogodki so se razvijali hitro in l. 1918 stoji že v znamenju nafte, ki je postala velesila, ki določa vojno in mir, sklepa pogodbe in jih razdira; skratka: na dnu vseh večjih političnih problemov in pretresov sodobnosti je nafta, četudi je morda skrita za kulisami še bolj, kot je daljen njen izvor iz osrčja zemlje. Čeprav samo od časa do časa prodre oster duh po petroleju tudi preko parfumiranih konferenc in dinerjev, vendar vemo, da je postal izrek angleškega državnika lorda Asquitha: »Kdor razpolaga z nafto, ta obvlada svet«, dogma politikov in generalov.

Znanstveniki so se pri sodobnikih osmešili, ko so trdili, da so pridobili iz nafte petrolej, svetilni plin, barve, katran, parafin in zdravila. Witt Clinton, Reichenbach in Selligne niso mogli zlomiti nezaupanja ne znanosti in ne ljudstva. Mr. Kier je napravil iz nafte senzacijo. Kupil si je stekleničice in je pod naslovom »Seneca Oil« prodajal nafto kot zdravilo. Šele George Bissel iz Dartmouth kolegija in Silliman iz Yale kolegija sta napravila nafto popularno in senzacionalno. In začela se je gonja za nafto, iskanje sreče in denarja...

Tako stoje ob rojstvu pomena nafte osmešeni znanstveniki, romantiki in pustolovci, pobegli zločinci in inženirji, ki so vodili vrtanja. Kljub močni protipropagandi premogovne industrije so se množili vrtalni stroji, rasle so rafinerije, naselja so se širila v mesta in železna kača jih je zvezala s svetom. Divje in kruto je bilo življenje sprva v teh petrolejskih središčih, v Pensilvaniji: spekulacije na debelo, bogateli so čez noč in še hitreje ubožali. Polagoma pa se je le dvignila iz zemlje prva cerkev in v poprej neurejeno pravno razmerje pesti in zvijače ter intrig je začelo prodirati drugod običajno pravo in tudi civilizacija je dobila svoj delež. Rasle so šole, gledališča in kino... Vse je bujno napredovalo, gon za nafto in za denarjem je silil k novemu vrtanju in ustanavljanju novih rafinerij. Pojavljale so se težave, ko je cena nafte padala in se dvigala, toda zastonja ni bilo.

Zgodilo pa se je nekega dne, da so prebivalci ameriških pokrajin, kjer so najprej začeli izkoriščati v velikem nafto, začutili, da nekaj ni v redu. Ves mehanizem proizvodnje in pre-

Individualizem, kolektivizem in katoliška socialna akcija

Družabno življenje v zgodovini niha med dvema skrajnostima, med individualizmom in kolektivizmom.

Res je sicer, da skrajni individualizem in skrajni kolektivizem nista življenja zmožna, ker sta pač protinaravna. Prvi zanikuje realno družbo in jo upošteva le bolj kot nekako ustanovo za določen namen, kjer išče končno le vsak svojo korist, drugi pa zanikuje realnega posameznika, in ga povsem vključuje v družbo tako, da se v njej vtopi in izgubi svojo individualnost. Vkljub temu pa obe ideologiji močno vplivata na življenje in ga usmerjata sedaj bolj v smislu kolektivizma, sedaj zopet v smislu individualizma.

Katoliški družboslovec W. Schwer ta razvoj ponazoruje v razvoju naroda. »V mladostni dobi narodov je posameznik globoko vključen v družbo in navezan na družabno življenje. Ves se utaplja in izgublja v mišljenju, čustvovanju, hotenju in življenju skupnosti. Vse kulturne dobrine so skupne: kar izumi in pridobi, se samo po sebi razdeli drugim in drugi posnemajo. Ves način ustvarjanja je brezoseben: pri vsem, kar se dogaja, sodelujejo tisoči, ne da bi kaj od tega zase zahtevali. Ves kulturni razvoj je kolektiven: tradicija, navade, običaji in pravo so trdna pravila, s katerimi se družba vsili posamezniku in kdor je ne upošteva, se sam izobči iz družbe. Ko pa posameznik duševno dozoreva, odpre oči, močneje uveljavlja svojo osebnost in odločujoče posega v tek dogodkov. Sprva le v posameznih, izrednih osebnostih, le boječe in obotavljaje se. Pozneje prodre smejeje v ospredje, ne meni se za meje, ki mu jih stavi občestvo, odkloni vezi strogo urejenega življenja in prevzame končno vodstvo povsod, v znanosti in umetnosti, v gospodarstvu in državi ter vtisne vsem tem posameznim področjem in oblikam pečat svobodno se udeležujoče osebnosti. Pa tudi to ne neomejeno

delovanja nafte se je z vsemi nanj navezanimi industrijami začel zaletavati, ustavljal. Lastniki so izgubljali denar, nastala je panika. Iskali so vzroka in ga niso našli.

L. 1872 pa so ugotovili, da je bil ta vzrok ena sama oseba, mladi Rockefeller.

Kako to? (Dalje.)

Njegov pogled na svet

Tokrat nosi naša razgledna točka nekam čuden naslov. Mesto »Bellevue« ali kaj podobnega se ji pravi »Oslovski most« (Dr. techn. Milan Vidmar: Oslovski most, Ljubljana 1936). Kakšen je torej pogled s tega oslovskega, to je matematičnega razgledišča?

Ne vem, kako bi ti ga opisal. Začniva tako: Kupi si nekaj jabolka! Jih že imaš? Sedaj si pa dobro poglej njihovo okroglost in preštej jih: eno jabolko, dve jabolki, tri jabolka... No in sedaj jih snej! Kaj ti je ostalo? Kažeš pečlje. Neumestna šala! Ostalo ti je vendar ena, dve, tri... in okroglost; sploh vse, kar je bilo na jabolkih matematičnega. Matematičnih likov menda vendar ne uživaš, ka-li? Vidiš, to, kar ti je ostalo, to je gradivo, iz kakršnega je svet. Ako gledaš vesoljstvo z oslovskega mostu, opaziš, da je sestavljeno iz samih matematičnih točk in odnosov med njimi. Sama števila, sami liki, same krivine, pa ničesar, kar bi se dalo šteti, kar bi bilo oblikovano in zakrivljeno. Ne verjameš? Čitaj! »Ali je naš veliki štiridimenzionalni svet res sestavljen iz samih točk? Seveda! Kar zamisli se vanj in zagledal jih boš kot zadnje ozadje. Ali je res vsa njegova vsebina, so res vse rimske ceste, vsa sonca, vsi planeti, vsa gmo-

in ne za vedno. Tudi tu bo zadel posameznik nekoč na mejo, ki jo bo postavila družba v svojo zaščito proti njegovemu silovitemu uveljavljanju. Sledil bo zopeten sunek nazaj, ki gibanja sicer ne bo popolnoma zaobrnil in privedel k njegovim začetkom, bo pa povzročil znova prodor občestva.

In zdi se, da je današnja kolektivistična miselnost, ki je med maso naša ugoden odziv, oni zagonetni sunek, ki bo moral pretiranosti in izrodke individualizma in liberalizma paralizirati. Individualizem je odpovedal, današnja stiska in mizerija je najglasnejša obtožnica proti njemu. Vodilno vlogo, ki jo je v preteklosti igral individualizem, pa hoče prevzeti kolektivizem, ki obljublja, da bo vse grehe in škodo liberalizma popravil in ustvaril idealni družabni red. In ljudske množice, ki nestrpnost čakajo nekoga, da jim pokaže pot iz stiske in bede, pogosto nasedajo komunističnim in fašističnim demagogom, ker so njih zahteve radikalne. Mi katoličani pa, ki smo v tem zavidanja vrednem položaju, da imamo tako naziranje o družabnem življenju, ki je v skladu z naravo in edino pravilno, molčimo in se izgublamo v teorijah, namesto da bi od svojega teoretičnega bogastva izvajali praktične zaključke in zahteve predložili ljudstvu in ga pridobili za praktičen katoliški družabni in gospodarski program. Ne moremo se odločiti, da bi svojo teoretično obsodbo današnje kapitalizma, kakršen dejansko je, konkretizirali in pokazali na tega ali onega, ki dobi n. pr. samo za 12 sej 120.000 dinarjev poleg težkih tisočakov, ki se v bilancah skrivajo pod nedolžnim imenom »drugih rezerv«, »specielnih rezerv«, »drugih upravnih stroškov«, »rezerv za namene družbe« ali »plačil raznim interesentom« in poleg deleža na priznanem dobičku in tantijemah. Zato izgubljam ljudi, ki nimajo časa in zmožnosti teoretično premotriti zmotne socialne nauke, in nasedajo onim, ki delajo videz, da hočejo radikalno rešiti socialno vprašanje.

Individualizem klaverno končuje. S pomočjo kapitala in zavajanja ljudskih množic se še nekoliko vzdržuje, toda to so že poslednji napor pred koncem. Kolektivizem je na pohodu. Ob zvokih internacionale prodira v svet. Toda tudi ta ni odrešilen. (Dalje.)

ta, vsa energija, vsa svetloba, vse sile, gravitacijske, evklidične, magnetne, en sam silno razčlenjen privid? Seveda! Resnična vsebina vseh svetovnih točk je merilni tenzor, neko čudovito število višje vrste, sestavljeno iz desetih vsakdanjih števil, spreminjajoče se od točke do točke« (251—52, podčrtal Vidmar). Takih mest je v knjigi nebroj. Avtor, ki te v duhu vidi, kako ga dvoječe gledaš, te ob priliki opozori, da misli to čisto zares, brez šale (281).

Kdo je snedel svet, da so ostala samo števila, boš vprašal. Nikdo. Svet je bil že narejen sneden. To se pravi, ni bil narejen, od vekomaj je sneden. Toda takih matematičnih svetov, ploskev in premic, prostorov vseh dimenzij si lahko mislim, kolikor hočem, sprašuješ neverno. Saj, saj! »Naš fizični svet je kot štiridimenzionalen matematičen svet samo ena možnost med nešteti. V ničemer ni bolj realen ko drugi matematični svetovi štirih razsežnosti. Nad svetovi treh, dveh, ene in nobene razsežnosti je vzvišen le z dodatnimi dimenzijami, ne pa s posebno vsebino« (292). Svetov je vse polno, toda vsi so zgrajeni tako, kakor tisti tvoj iz snedenih jabolka. »Vsi svetovi so samo mišljeni svetovi, vsi so samo toliko in tako realni, kakor so realne misli« (309).

Kaj pa ti in jaz? Ali sva tudi tako matematično prazna? Se vse bolj. Z nama je pa

Knjige

DSJF nas je naprosilo, da priobčimo to-le notico: »Osnutek novega Jugoslovanskega občega državlanskega zakonika je izdalo Društvo slušateljev juridične fakultete v obliki dobro izdelanih skript. Osnutek stane 60 Din in se naroča pri DSJF na univerzi v Ljubljani. — Pošljemo po povzetju.«

Kakor smo informirani, je osnutek v mnogih točkah naravnost nasproten krščanskemu pojmovanju in se bomo nanj povrnili ter po možnosti posamezna poglavja s katoliškega in narodnostnega stališča osvetlili.

*

Dr. M. Dolenc je v »Zeitschrift der Akademie für Deutsches Recht«, ki izhaja v Münchenu v junijskem zvezku (št. 11—12) priobčil razpravo: »Kazenskopravno pobijanje komunizma v kraljevini Jugoslaviji.« Razpravo deli na obdobja I. Od 1. decembra 1918 do 2. avgusta 1921, ko sprva narodno navdušenje in urejevanje notranjih ustavnih vprašanj ni onemogočalo komunizma. II. od 2. avgusta 1921 do 6. jan. 1929 pozna zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi (od 2. avg. 1921), ki ga je bilo možno uporabljati tudi proti komu-

nizmu in njegovi propagandi. III. od 6. januarja 1929 do 3. septembra 1932 pozna poostrejitve zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Novi kazenski zakonik in tiskovni zakon sta tudi poostrejena. Ustanovljeno je bilo tudi državno sodišče za zaščito države. IV. po 30. septembru 1931 ni novih izrednih zakonov zoper komunizem, pač pa ima ustava določilo, ki kažejo prizadevanje oblasti, da še komunizem zatere. Državno sodišče pa je kljub temu še vedno preobremenjeno s procesi proti komunistom, da mora del deliktov prepuščati rednim sodiščem I. stopnje. Glavni vzrok za tako stanje so inozemski plačani agitatorji in premala odpornost današnje mladine, predvsem akademske, ki preživlja težko ekonomsko in duhovno krizo.

53. kongres katoliških pravnikov se bo vršil od 26.—28. oktobra v Parizu. Obravnavali bodo vprašanje: Komunizem in družina. Proučili bodo komunistična dela in zakone, ki se na družino in zakon nanašajo ter skušali odgovoriti na vprašanje, ali je komunizem upravičen trditi, da bo pomagal družini, ali pa je teorija komunizma še tako močna, da zahteva uničenje buržujske ustanove — družine.

Statistika tiska v ČSR na razstavi v Rimu 1936

	Število prebivalcev	v %	Tiskanih izvodov	v %	na osebo
Slovani					
katoličani	7,949.588	77	1,623.729	20	0.21
nekatoličani	2,370.088	23	6,549.778	80	2.76
skupaj	10,319.676	100	8,173.490	100	
Nemci					
katoličani	3,003.845	93	379.300	19.5	0.12
nekatoličani	227.843	7	1,569.700	80.5	6.9
skupaj	3,231.688	100	1,949.000	100	
Madžari					
katoličani	463.304	67	32.100	18	0.07
nekatoličani	227.619	33	146.800	82	0.65
skupaj	691.923	100	178.900	100	
Skupno					
katoličani	11,461.737	81	2,035.120	20	0.18
nekatoličani	3,062.828	19	8,266.270	80	2.70
skupaj	14,479.565	100	10,301.390	100	

tako. Vzami zopet matematične točke, pa jih nasuj zaporedoma tako na gosto, da se bodo dotikale. Kaj dobiš? Nič? Zakaj nič? Ker sovpadejo? Kaj še! Matematične točke so sicer brez razsežnosti, niso pa neskončno majhne (146—48). Lahko jih torej nasuješ brez presledkov tako, da jih bo za prilično črto. Enako si nasuj ploskev, prostor, nato dodaj še eno dimenzijo, da lahko prostor primerno pozitivno zakriviš, pa imaš štiridimenzionalni matematični svet. To je naš fizični svet. Razglej se malo po njem. Strahotna praznina, kajne? »Krivina je vse, kar polni štiridimenzionalni svet, vsa njegova vsebina« (290). Neznansko dolgočasje: »Jasno je, da se veliki štiridimenzionalni svet ne giblje, da se nikoli ne zgane...« (291). »Svet, ki ga doživljamo, je, kakršen je: celokupnost točk, ki se ne zganejo, ki imajo vsa svoja za vselej določena mesta. Večen je, brez začetka in konca« (295).

Kako? V svetu ni gibanja? Torej se tudi elektroni ne kretajo svobodno? Jaz sem pa iz njihovega muhastega vedenja delal tako usodne zaključke! — Prenaglil si se. Bil je samo privid, ki te zabava en večer. Nocojšnji pogled je vse drugačen. Pred očmi nam lebdi svet brez mesa in kosti, iz samih števil. Ves je votel in nedotakljiv kakor nočna prikazen, njegov večni mir je strahoten.

Toda naprej. Sprašujeva se vendar, kaj sva

ti in jaz. Misli si torej še en tak svet, prav tako votel, prav tako večer, prav tako nespremenljiv, samo njegova zakrivljenost naj bo negativna. Dva svetova torej. »Oba sta matematična svetova, oba sta celokupnost točk, oba morda štiridimenzionalna. V obeh ni ničesar razen krivin. Sorodna sta si in vendar zelo različna. Prvem moram dati ime: fizični svet. Drugega pa hočem imenovati duhovni svet. Imeni ta morda nevarni. Nočem, da bi varali. Potrebujem ju samo za to, da laže govorim zdaj o prvem, zdaj o drugem svetu. Zavedam se, da bi jima prav tako lahko dal samo številke za oznake« (297).

Misli si sedaj, da se ta dva svetova gibljeta drug proti drugemu, drug skozi drugega. To je kaj lahko, saj matematične točke niso kdo ve kako odporna snov. Kaj se bo zgodilo? Nastalo bo dotikališče, presečišče. Koliko dimenzij bo imelo? Eno manj, kakor svetova, ki se sečeta. Presečišče premic je točka, presečišče ploskev je črta, presečišče teles je ploskev, presečišče naših dveh svetov, ki imata štiri dimenzije, bo trodimenzionalno. Trodimenzionalno? Saj takšno je vendar naše izkušveno vesoljstvo! Da, da, nastal je naš vidni svet. »Dozdevni naš svet je pre rez dveh matematičnih svetov, fizičnega in duhovnega, in sestavljen je iz točk, ki sta jima dala vsebino oba svetova« (297).

(Dalje.)

Besede in dejstva.

Na mladinskem mirovnem kongresu v Zenevi je zastopnik SSSR povedal med drugim tole: »...Komunisti se zelo spoštljivo zadržujemo do verskih čustev vernikov. Komunisti smo nasprotni vsakemu omejevanju, zatiranju in preganjanju kakršne koli vere, katerih koli veroizpovedi... Na primerih svoje dežele in življenja svojega naroda mi je možno, da vam pokažem, kakšno je stvarno razmerje komunistov do vere... V naši državi je popolna svoboda izpovedovanja vere, popolna svoboda mišljenja...« Tako besede!

In dejstva! »V Moskvi je GPU zaprla 40 tujcev. Nad polovico med njimi je žensk. Ujetnike dolže, da so prigravarjali državljanom SSSR, da obiskujejo še odprte katoliške cerkve.« (»Slovo«, št. 36. Varšava.)

»Prav te dni so začeli rušiti samostan Strastnoj v Moskvi, ki je eden najdragocenejših spomenikov stare umetnosti.« (»Slovo«, št. 36. Varšava.)

»Oddelek za stavbe je, verjetno zaradi pomanjkanja kamena v Novgorodu odredil, da se porušijo stolpi in kapele Jurjevega samostana, ki je največji stavbni spomenik iz XII. stoletja. Podiranje je bilo poverjeno nemu ž-med »znanstvenikov« akademije stavbne umetnosti. (Izvestje, št. 219.)

Zakon o zakonu, družini in skrbstvu z dne 31. decembra 1917 je odpravil veljavnost cerkvene proke za državno območje.

3. I. 1918 je svet ljudskih komisarjev izdal zakon o ločitvi cerkve od države. Verouk je bil črtan iz šol. 4. II. 1918 so vsi kateheti izgubili službe, 1. III. 1918 pa vsi duhovniki plačo.

L. 1922 je izšel zakon, da se zaplenijo cerkveni zakladi in premoženje. Poseben dekret je skrajno omejil javno bogoslužje.

Zakon z dne 8. IV. 1929 zahteva od vernikov, da si dobe za vsak sestanek posebno dovoljenje.

L. 1927 so zaprli in porušili 134 cerkva, 1928 že 499, l. 1929 pa 1397. Z malimi izjemami so one, ki so še ostale, preuredili v gledališča, kina, tiskarne itd.

Od l. 1918 do 1924 so umorili 269 svetnih duhovnikov, 1962 redovnikov in 3447 redovnic.

Pa bi še lahko pisali in se ne bi kmalu izpisali.

Pridobivajte nam novih naročnikov!

Brucovi razgledi

»Ljubljana!«

Pozdravljeno, mesto naše! Vedno sem bil vesel, ko so te zagledale hrepeneče oči. Prišel sem k tebi po drugi dom. Sprejmi popotnika, iskajočega in tavajočega, pod svoj krov, da ne zaide v tvojih meglah.

Nad mestom leži megla, tako vsakdanja in nujna kot grad nad njim. V tem somraku pa se sredi šuma in ropota preliva življenje. In tudi ljudje so nekako mračni. Nič ni jasnega, samo tu ali tam zablesti svetel žarek v mladih očeh in že je spet mrak. Komaj spoznaš s kom govoriš in v tej nejasnosti komaj upaš pokazati svoj pravi obraz, ko pa ga skoraj vsak, ki ga srečaš na ulici, tako skrbno zakriva s skrivnostno meglo.

Stopil sem na ulico, se zavil v plašč in odšel po pločniku ob hišah. Rahlo je deževalo in po cerkvah je zvonilo sedem. Precej hitro sem stopal skozi zaspane predmestne ulice proti bolnišnici. Ne vem, če je bila radovednost ali nemir pred novim doživetjem, da sem hitreje hodil kakor navadno. Iz megle so se izvil zidovi anatomskega instituta. V veži je bilo že nekaj kolegov. Po ozkem hodniku so počasi izginjali nekam v notranjost. »Grem pa še jaz,« sem si mislil in odšel za njimi. Nekdo

Akademiki Kristusu Kralju

Skromna, a prisrčna proslava se je vršila v Akademskem domu. G. predavatelj je govoril o ideji Kristusa Kralja.

»Ko je — človeško govoreno in gledano — doživel Kristus popoln neuspeh svojega dela in je stal kot obtoženec svojega naroda pred zastopnikom vsemogočnega rim. imperija, je slovesno in v zavesti vsebine svoje izjave odgovoril: Kralj sem. Koncem cerkvenega leta slavimo praznik Kristusa Kralja, ko smo ga spremljali od Njegovega človeškega rojstva do poveljanja, da nas zajame, ko nas je ustvaril in odrešil, v svoje nevidno božje kraljestvo, ki ni omejeno ne na čas in ne na kraj. Svet pa se je odtujil Kristusu Kralju in ga izločil iz sebe. In njegovo vabilo, da ga za Kralja svojih src priznamo, velja posamezniku, v katerem se odloča boj med dobrim in zlim, in velja družini, ki propada v materializmu, neomalthusianizmu in razveljivosti zakonske vezi, velja vsem organiziranim družbam in korporacijam, ki se v individualizmu in razkroju gube, in velja tudi največji človeški družbi — državi, da prizna veljavnost večnih in nespremenljivih norm naravnega božjega prava. Vse skušnje zgodovine namreč kažejo, da se zaman trudijo delavci, če Gospod ne zida hiše. Za primer: Zveza narodov in razorožitvena konferenca. Katoličani smo edini v posesti cele resnice in zdravila za družabno življenje, zato pa je naša dolžnost tem večja. In zato je danes največja napaka, če se kak katoliški inteligent odtegne delu za širjenje kraljestva Kristusa Kralja v svojem okolju. Edini v potrebnem, svobodoljubni v nebitnem moramo obvladati smer razvoja, ki gre odločno proč od Cerkve in proti njej pod geslom Kristusa Kralja.«

Drugi predavatelj pa je poudaril težo našega boja s silami tega sveta, ki jih zbira okrog sebe predvsem komunizem v vseh različnih odtenkih, v katerem potrebujemo predvsem pomoči od Kristusa Kralja, vladarja sveta in zgodovine. Z Njim in v Njegovi službi bomo dali svetu krščanski obraz.

Tov. predsednik »Straže« je našo skromno proslavo zaključil: Kristus Kralj, kraljuj slovenski inteligenci in slovenski univerzi!

Mužik na smrt obsojenemu:

- Ali si komunist?
- Zakaj pa, saj me itak ustrelje.
- Že, že, toda en komunist bi bil zopet manj.

Srednja šola

Mariborsko drž. učiteljsiše. Naše učiteljsiše je že dolgo popolnoma osamljeno in životari brez vsake zveze z ostalim kulturnim svetom. Je že taka tradicija pri nas. Svoje dni smo imeli vseh pet letnikov, zato je bila naša organizacija »Udruž. mariborskega učit. naraščaja« dovolj krepka, da je mogla prirediti akademije, koncerte in predavanja. Kake vodilne ideje v tem društvu ni bilo opaziti; predstavljalo je prijeten način izživljanja, oddih po dolgočasnem šolskem delu. Tako je spretno odvracalo učiteljskih pogled od življenja in problemov, ki so se vedno bolj kopičili ter zahtevali rešitve. Kdo je bolj poklican k delu za duhovno obnovo našega naroda kot učitelj? In vendar ni bilo pri nas vsa leta slišati niti besede o sodobnih vprašanjih. Od učiteljskih so zahtevali le obvladanje učne snovi. Mimogrede so mu včasih zagrozili, da bo »na vasi« moral delati pri telovadni organizaciji in biti tajnik ali vsaj odbornik pri vseh društvih. To je bilo vse. Idilični časi so bili to; toda kakor vse na svetu, so tudi oni minili. Pred par leti so se pojavili komunisti tudi na naši šoli. Nekaj je bilo resnih, drugi neresni, vsi skupaj pa zelo borbeni in demagoški. Kaj so storili proti njim katoliški učiteljski? Nič. Marksisti so širili svoje liste (celo mi smo jih kupovali, da se otresemo vsiljivcev), katoliški list se ni pokazal na šoli. Doslej indiferentna masa se je pričela že tu pa tam nagibati na levo. Tedaj so posegle oblasti vmes; najhujše kričalice so zaprli, ostali so se potuhneli. V tem času se je zgodilo še nekaj važnega: dve leti ni bilo nobenega naraščaja. Tako smo imeli lani četrti, peti in prvi letnik, vmes pa velik prepad. Društveno življenje je s tem propadlo. Naše društvo obstoja prav za prav le po imenu. Ples je bil njegovo glavno delo. Lani so osnovali nekateri maturanti »kulturni krožek«, ki je priredil več predavanj. Toda prireditelji so si bili po svetovnem nazoru najhujši nasprotniki, zato smo slišali enkrat slavospev Rusiji, drugičkrat pa uničujočo kritiko. Oba predavatelja sta bila stebra »kulturnega krožka« in sta ostro napadala drug drugega pri

Četrta božja zapoved nam uka- zuje tudi ljubezen do domovine in naroda, iz katerega smo izšli.

V teh dneh sem videl in spoznal marsikaj. Videl sem preseljevanje po dijaških domovih, upanje in čakanje, da ti dajo morda prostor, kjerkoli — samo da bo ceneje. Če je čakanje zaman, se napoti študent v zakotne ulice iskat stanovanje, da je vsaj pod streho. Kaj bo s hrano, še ne ve. Treba je napisati nekaj prošnje za podpore, odpreti nekaj vrat in zopet čakati, nekeje bo vendar kaj. Toda kdaj? In do takrat? Kakor Bog da!

Na oglasni deski v avli na univerzi vise s strojem popisani listi in imena na njih. Čitaš in zagledaš med njimi tudi svoje in se spomniš: jutri moram na zdravniški pregled. In greš...

Stojiš pred röntgenskim aparatom, krog tebe je tema in ti je skoraj tesno ob enakomernem šumenju in ropotu stroja. Globoko dihaš in čakaš zdravnikove besede.

»Ne smete kaditi! Mnogo na zraku!«

»Kako je?«

»Malo se pazite pa bo dobro.«

In si zadovoljen, da ni slabše.

Ko greš zjutraj k predavanju niti ne veš, kdaj si prižgeš cigareto in se ne spomniš zdravnikove prepovedi. Sicer pa tako pozabiš, da nimaš zajtrka, da si lačen. Potem pa se vlačiš po nezdravih predavalnicah in laboratorijih ter doma v mrzli, mračni sobi. Kje je sveži zrak? Kje misel na zdravje?

debatati. Kaj naj rečejo k takemu delu poslušalci? V resnici večina ni vedela, komu naj verjame. Učinka zato ni bilo videti — pač, šolska uprava je postala pozorna in je predsednika društva pošteno okregala in dela je bilo konec.

Danes je naš položaj še težji kot doslej, ker je zavednih ljudi še manj. Če hočemo imeti katoliške učitelje, je pomoč nujna. Kdaj se bomo zavedeli, da učiteljsiše ni manj važno kot je gimnazija, da je v nekem oziru celo važnejše? Abiturient učiteljsiše stopi iz šole med narod in ga prične vzgajati. Za to pa mora biti sam vzgojen. In koliko se danes skrbi, da bi imeli res dobre, slovenske, katoliške učitelje? Samo šola tega ne more doseči (in tega niti ne poizkuša); tu je nova velika naloga katoliške inteligence: Skrb za dobre vzgojitelje mladine!

Za papeževega delegata na internacionalnem evharističnem kongresu v Manille je bil imenovan kardinal Dougherty, filadelfijski nadškof. Kongres se bo vršil v februarju 1937. Pri tej priliki bodo organizirali tudi romanje na otok Sancian, kjer je umrl veliki misijonar Francišek Ksaverij.

Veliki rabin S. Wise iz Newyorka je izjavil v radiju: »To, kar nekateri imenujejo marksizem, imenujem jaz judovstvo.«

»Le droit de vivre«, ki hoče veljati za uradno glasilo odpora proti antisemitstvu, je zapisal, da je judovstvo maži marksizma in komunizma.

Koncem prvega semestra (16. marca 1920) je bilo na naši slovenski univerzi vpisanih 679 slušateljev. Po fakultetah so se delili: teološka 101, filozofska 230, tehnična 281, medicinska 67, pravna 0. Med njimi je bilo 20 izrednih slušateljev in 23 slušateljic.

Letos pa je vpisanih v zimskem semestru 1627 slušateljev. Po fakultetah se dele: teološka 169, filozofska 416, pravna 345, tehnična 345, medicinska 129.

Tako gre iz dneva v dan. Kako dolgo še? Morda se privlečeš do konca, morda padeš sredi poti.

Prišel sem iz krajev, kjer sonce zlati široka polja in valovite griče, kjer na večer veter nosi v daljave fantovsko pesem, v mesto. Tu sem videl mlade fante, ki se z mislijo na boren dom v bregovih, bore v tej megli za svojo vero, kruh in življenje. Čutijo težo v prsih in še in še se ženo. Vedo, da visi nad njimi sodba treh črk TBC in še ne odnehajo. Naprej, naprej do konca, do kruha! Ko kateri izmed njih pade ob cesti s krvavimi curki krog ust, sklenemo žalostni roke in s povešenimi glavami stojimo ob novem grobu: »O, usmili se nas, Kriste!«

Spoznal sem fante, ki so bili naše vere in naše misli nekoč. Lačni in goli so prišli v to novo življenje. Trnjeva je bila njihova pot, pot beračev in grenak spomin nanjo jim bo ostal za vedno.

»Evangelij nam ne da kruha, poizkusimo drugje,« so dejali in Te zavrgli, Dobrotni. I teh se usmili, da bodo vsi kot nekoč!

V Ljubljani je megla, da oči komaj prodro na vrh cerkvenega stolpa. Kadar bo spet posijalo sonce in razpršilo meglo, bodo oči lahko zajele ves ta svet in bruc bo videl to življenje bolj jasno in odkrito.